

SANSKRIT PRACTICE SET-3

1. 'माषेष्वां बद्ध्वा गां रक्षति' इति वाक्ये 'माशेषु' पदे सप्तमी कस्य आधारेण भवति?

- (A) कर्मप्रवचनीययोगे (B) सप्तम्यधिकरणे च (आधारविवक्षायाम्)
(C) अनादरे (D) हेतुयोगे

उत्तरम्: (B) सप्तम्यधिकरणे च (आधारविवक्षायाम्)

2. मेघदूते यक्षपत्न्याः विरहावस्थावर्णनं कस्मिन् भागे लभ्यते?

- (A) उत्तरमेघे (B) पूर्वमेघे
(C) मध्यमेघे (D) उभयोः समानम्

उत्तरम्: (A) उत्तरमेघे

3. 'लभ्' (पाना) धातोः लङ् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने आत्मनेपदे किं रूपं भवति?

- (A) अलभत (B) अलभिष्ट
(C) अलभन्त (D) अलभथाः

उत्तरम्: (A) अलभत

4. 'गौः + अयम्' इत्यस्य सन्धौ प्रकृतिभावेन किं रूपं भवति?

- (A) गोऽयम् / गवाग्रम् (B) गोरयम्
(C) गवयम् (D) गोयम्

उत्तरम्: (B) गोरयम् (विसर्गस्य रुत्वे रेफादेशः)

5. तालिकां समीचीनतया मेलयत (पात्राणि - तेषां सम्बन्धः) -

स्तम्भः 'क' (पात्रम्)	स्तम्भः 'ख' (परिचयः/सम्बन्धः)
(1) चन्द्रापीडः	(i) राजा दुष्यन्तस्य मन्त्री/विदूषकः
(2) माधवः (माढव्यः)	(ii) तारापीडस्य पुत्रः
(3) वनेचरः	(iii) सीतायाः वनदेवी सखी
(4) वासन्ती	(iv) युधिष्ठिरस्य गुप्तचरः
(A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)	(B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)	(D) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

6. 'सचिवालयः' इति पदे कः समासः वर्तते?

- (A) षष्ठीतत्पुरुषः (B) अव्ययीभावः
(C) बहुव्रीहिः (D) द्विगुः

उत्तरम्: (A) षष्ठीतत्पुरुषः (सचिवानाम् आलयः)

7. '79' (एकोनाशीतिः) इत्यस्याः सङ्ख्यायाः शुद्धं संस्कृतपदं किम्?

- (A) एकोनाशीतिः / नवसप्ततिः (B) सप्ततिः
(C) अशीतिः (D) एकोनसप्ततिः

उत्तरम्: (A) एकोनाशीतिः / नवसप्ततिः

8. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य मङ्गलाचरणे 'या सृष्टिः स्रष्टुराद्या...' इति पद्ये कस्य भगवतः अष्टमूर्तयः वन्दिताः?

- (A) शिवस्य (B) विष्णोः
(C) ब्रह्मणः (D) सूर्यस्य

उत्तरम्: (A) शिवस्य (अष्टमूर्तिधरः भगवान् शिवः)

9. किरातार्जुनीयस्य प्रथमे सर्गे 'महोपसर्गाः' इति पदस्य कः आशयः?

- (A) महान् उपद्रवः/विपत्तिः (B) व्याकरणोपसर्गाः
(C) रोगः (D) युद्धम्

उत्तरम्: (A) महान् उपद्रवः/विपत्तिः

10. "सः कर्णाभ्यां शृणोति।" इति वाक्ये 'कर्णाभ्यां' पदे का विभक्तिः?

- (A) तृतीया द्विवचनम् (B) पञ्चमी द्विवचनम्
(C) चतुर्थी द्विवचनम् (D) षष्ठी द्विवचनम्

उत्तरम्: (A) तृतीया द्विवचनम् (करणकारके तृतीया)

11. अभिज्ञानशाकुन्तले शकुन्तलायाः अङ्गुलीयकं कस्य तीर्थस्य जले पतितम्?

- (A) शचीतीर्थं (B) प्रभासतीर्थं
(C) पुष्करतीर्थं (D) गङ्गातीर्थं

उत्तरम्: (A) शचीतीर्थं

12. 'शम्भु + राजते' इत्यस्य सन्धौ किं रूपं निष्पद्यते?

- (A) शम्भू राजते (B) शम्भुराजते
(C) शम्भूरराजते (D) शम्भोराजते

उत्तरम्: (A) शम्भू राजते ('रो रि' इति रेफलोपे 'द्वलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः' सूत्रेण दीर्घः)

13. शिवराजविजये श्यामसिंह-गौरसिंहौ कस्य शिष्यावास्ताम्?

- (A) ब्रह्मचारिणः (B) समर्थरामदासस्य
(C) शिवाजीमहाराजस्य (D) अफ़जलखानस्य

उत्तरम्: (A) ब्रह्मचारिणः

14. 'ज्ञातिश्चेदनलेन किम्' इति सूक्तिः कस्मिन् ग्रन्थे विद्यते?

- (A) नीतिशतके (B) पञ्चतन्त्रे
(C) किरातार्जुनीये (D) मुद्राराक्षसे

उत्तरम्: (A) नीतिशतके (दुर्जनपद्धतौ भर्तृहरिकृता)

15. 'अहं त्वां पश्यामि।' इत्यस्य हिन्दीभाषायाम् अनुवादः कः?

- (A) मैं तुम्हें देखता हूँ। (B) तुम मुझे देखते हो।
(C) वह तुम्हें देखता है। (D) हम सब देखते हैं।

उत्तरम्: (A) मैं तुम्हें देखता हूँ।

16. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य विष्कम्भके 'प्रियंवदा-अनसूयोः' परस्परवार्तालापः कस्यां भाषायां वर्तते?

- (A) प्राकृतभाषायाम् (शौरसेनी) (B) संस्कृतभाषायाम्
(C) मागधीप्राकृते (D) पेशाचीभाषायाम्

उत्तरम्: (A) प्राकृतभाषायाम् (शौरसेनी)

17. उत्तररामचरिते आत्रेयी कस्य आश्रमात् अगस्त्याश्रमं प्रति गच्छति?

- (A) वाल्मीक्याश्रमात् (B) कण्वाश्रमे
(C) दण्डकारण्यात् (D) अयोध्यायाः

उत्तरम्: (A) वाल्मीक्याश्रमात्

18. 'नैतत्' इति पदस्य सन्धिविच्छेदः कः?

- (A) न + एतत् (B) ने + तत्
(C) ना + एतत् (D) नै + तत्

उत्तरम्: (A) न + एतत् (वृद्धिरेचि सूत्रेण वृद्धिसन्धिः)

19. मेघदूते यक्षः स्वात्मानं कति मासावशिष्टविरहयुक्तं मन्यते?

- (A) चतुरः मासान् (४) (B) द्वौ मासौ
(C) षण्मासान् (D) एकं मासम्

उत्तरम्: (A) चतुरः मासान् (४) [आषाढस्य प्रथमदिवसे जातम्, चातुर्मासशेषम्]

20. 'प्रत्यक्षम्' इति पदे कः समासः वर्तते?

- (A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः
(C) कर्मधारयः (D) बहुव्रीहिः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (अक्ष्णोः प्रति इति प्रत्यक्षम्)

21. 'गोषु दुह्यमानासु गतः' अत्र 'गोषु' पदे सप्तमी केन सूत्रेण विहिता?

- (A) यस्य च भावेन भावलक्षणम् (B) सप्तम्यधिकरणे च
(C) यतश्च निर्धारणम् (D) आधारोऽधिकरणम्

उत्तरम्: (A) यस्य च भावेन भावलक्षणम्

22. माहेश्वरसूत्रेषु कस्य वर्णस्य द्विवारम् उपदेशः जातः?

- (A) 'ह' वर्णस्य (B) 'र' वर्णस्य
(C) 'ण' वर्णस्य (D) 'ष' वर्णस्य

उत्तरम्: (A) 'ह' वर्णस्य (हयवरट् सूत्रे तथा हल् सूत्रे)

23. 'नदी' शब्दस्य तृतीया एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) नद्या (B) नदीना
(C) नदीम् (D) नद्यै

उत्तरम्: (A) नद्या

24. संस्कृतशिक्षणे 'अभिक्रमित-अनुदेशनस्य' (Programmed Learning) प्रणेता कः मन्यते?

- (A) बी. एफ. स्किनरः (B) जीन पियाजे
(C) हरबार्टः (D) ब्लूमः

उत्तरम्: (A) बी. एफ. स्किनरः

25. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विभक्तिविधायकसूत्राणि - कारकाणि) -

स्तम्भः 'क' (सूत्रम्)	स्तम्भः 'ख' (विभक्तिः/कारकम्)
(1) कर्तृकरणयोस्तृतीया	(i) चतुर्थी विभक्तिः
(2) कर्मणि द्वितीया	(ii) तृतीया विभक्तिः
(3) रुच्यर्थानां प्रीयमाणः	(iii) पञ्चमी विभक्तिः
(4) भीत्रार्थानां भयहेतुः	(iv) द्वितीया विभक्तिः

- (A) (1)-(ii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iv), (4)-(iii)
(C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i) (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(iii)

26. 'वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः' इति सूक्तिः केन ग्रन्थेन सम्बद्धा?

- (A) किरातार्जुनीयेन (B) शिशुपालवधेन
(C) नैषधीयचरितेन (D) रघुवंशेन

उत्तरम्: (A) किरातार्जुनीयेन (प्रथमसर्गे भारविणा)

27. किरातार्जुनीयस्य प्रथमे सर्गे दुर्योधनः कमिव दण्डं प्रयुङ्क्ते?

- (A) धर्ममिव (धर्मदृष्ट्या) (B) शत्रुमिव
(C) क्रोधमिव (D) भयमिव

उत्तरम्: (A) धर्ममिव (धर्मदृष्ट्या - गुणानुरागेण)

28. 'पितृ + अनुमतिः' इत्यनयोः सन्धौ किं रूपं सिध्यति?

- (A) पित्रनुमतिः (B) पित्राऽनुमतिः
(C) पितृनुमतिः (D) पित्रोऽनुमतिः

उत्तरम्: (A) पित्रनुमतिः (ऋ स्थाने र् - यणसन्धिः)

29. 'धर्मार्थकाममोक्षाः' इति पदे कः समासः?

- (A) इतरेतरद्वन्द्वः (B) समाहारद्वन्द्वः
(C) एकशेषद्वन्द्वः (D) कर्मधारयः

उत्तरम्: (A) इतरेतरद्वन्द्वः

30. नीतिशतके 'विद्वत्पदधत्तौ' कः मणिसदृशः प्रकाशते?

- (A) विद्वान् / सज्जनः (B) राजा
(C) धनिकः (D) मूर्खः

उत्तरम्: (A) विद्वान् / सज्जनः

31. छात्रेषु 'संभाषणकौशलस्य' वृद्धये संस्कृतकक्षायां कस्य प्रयोगः सर्वाधिकं फलप्रदः भवति?

- (A) संस्कृतसंभाषणशिविराणाम् / वार्तालापस्य (B) मौनपठनस्य
(C) श्यामपट्टाभ्यासस्य (D) कठिनशब्दकण्ठस्थीकरणस्य

उत्तरम्: (A) संस्कृतसंभाषणशिविराणाम् / वार्तालापस्य

32. 'सेव्' धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) सेवते (B) सेवति
(C) सेविष्यते (D) असेवत

उत्तरम्: (A) सेवते (आत्मनेपदे)

33. 'दैत्यारिः' इति पदस्य सन्धिविच्छेदः कः?

- (A) दैत्य + अरिः (B) दैत्या + रिः
(C) दैती + अरिः (D) दैत्ये + अरिः

उत्तरम्: (A) दैत्य + अरिः (अकः सवर्णे दीर्घः)

34. शुक्रनासोपदेशे 'गन्धर्वनगरलेखेव पश्यत एव नश्यति' इति कस्याः स्वभावः उक्तः?

- (A) लक्ष्म्याः (B) विद्यायाः
(C) कीर्तेः (D) बुद्धेः

उत्तरम्: (A) लक्ष्म्याः (कादम्बर्याम्)

35. "सः पादेन खञ्जः।" इति वाक्ये 'पादेन' इति तृतीयाविधायकं सूत्रं किम्?

- (A) येनाङ्गविकारः (B) सहयुक्तेऽप्रधाने
(C) करणे तृतीया (D) हेतौ

उत्तरम्: (A) येनाङ्गविकारः

36. 'कृ' धातोः लोट् लकारे मध्यमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) कुरु (B) करोतु
(C) कुरुत (D) करवाणि

उत्तरम्: (A) कुरु

37. 'गजाननः' इति पदे कः समासः?

- (A) बहुव्रीहिः (B) कर्मधारयः
(C) द्विगुः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) बहुव्रीहिः (गजस्य आननमिव आननं यस्य सः - गणेशः)

38. 'चौरात् त्रायते' इति वाक्ये 'चौरात्' पदे पञ्चमीविभक्तेः कारणं किम्?

- (A) भीत्रार्थानां भयहेतुः (B) ध्रुवमपायेऽपादानम्
(C) आख्यातोपयोगे (D) वारणार्थानामीप्सितः

उत्तरम्: (A) भीत्रार्थानां भयहेतुः (त्राणार्थकधातोः प्रयोगे भयहेतौ पञ्चमी)

39. तालिकां समीचीनतया मेलयत (काव्येषु मङ्गलाचरणप्रकाराः) -

स्तम्भः 'क' (ग्रन्थः)	स्तम्भः 'ख' (मङ्गलाचरणप्रकारः)
(1) अभिज्ञानशाकुन्तलम्	(i) वस्तुनिर्देशात्मकम्
(2) किरातार्जुनीयम्	(ii) आशीर्वादात्मकम्
(3) मेघदूतम्	(iii) नमस्कारात्मकम्
(4) नीतिशतकम्	(iv) वस्तुनिर्देशात्मकम्

- (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(i), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iv), (4)-(iii)
(C) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii) (D) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(i), (4)-(iii)

40. 'वच्' (ब्रू) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) वक्ति / ब्रवीति (B) वचति
(C) उवाच (D) वक्ष्यति

उत्तरम्: (A) वक्ति / ब्रवीति

41. संस्कृतगद्यशिक्षणे 'उद्बोधनविधेः' प्रमुखं साधनं किं नास्ति?

- (A) केवलमनुवादः (B) प्रत्यक्षवस्तुप्रदर्शनम्
(C) चित्रप्रदर्शनम् (D) अभिनयप्रदर्शनम्

उत्तरम्: (A) केवलमनुवादः

42. 'रामकृष्णौ' इति पदे कः समासः अस्ति?

- (A) इतरेतरद्वन्द्वः (B) समाहारद्वन्द्वः
(C) एकशेषद्वन्द्वः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) इतरेतरद्वन्द्वः

43. नीतिशतके के पुरुषाः 'सत्पुरुषाः' उक्ताः?

- (A) ये स्वार्थं विहाय परहितं कुर्वन्ति (B) ये परार्थं स्वार्थाय घ्नन्ति
(C) ये वृथा परहितं घ्नन्ति (D) ये केवलं स्वार्थं साधयन्ति

उत्तरम्: (A) ये स्वार्थं विहाय परहितं कुर्वन्ति

44. उत्तररामचरिते शम्बूकवधप्रसङ्गे रामः कुत्र आगच्छति?

- (A) दण्डकारण्यं पञ्चवटीं च (B) चित्रकूटम्
(C) किष्किन्धाम् (D) मिथिलाम्

उत्तरम्: (A) दण्डकारण्यं पञ्चवटीं च

45. 'द्विगुसमासः' कस्य समासस्य भेदः मन्यते?

- (A) तत्पुरुषस्य (कर्मधारयस्य) (B) अव्ययीभावस्य
(C) द्वन्द्वस्य (D) बहुव्रीहेः

उत्तरम्: (A) तत्पुरुषस्य (कर्मधारयस्य - 'तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः, सङ्ख्यापूर्वो द्विगुः')

46. 'इदम्' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे प्रथमा एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) इयम् (B) अयम्
(C) इदम् (D) इमाः

उत्तरम्: (A) इयम् (इयम्, इमे, इमाः)

47. 'मति' शब्दस्य पञ्चमी एकवचने रूपद्वयं किम्?

- (A) मत्याः / मतेः (B) मत्या / मतये
(C) मती / मतीनाम् (D) मत्याम् / मतौ

उत्तरम्: (A) मत्याः / मतेः

48. शुकनासोपदेशे 'अतिगहनं तमो यौवनप्रभवम्' इत्यनेन कस्य तमसो गहनता वर्णिता?

- (A) तारुण्यस्य (यौवनस्य) (B) धनस्य
(C) अहङ्कारस्य (D) अज्ञानस्य

उत्तरम्: (A) तारुण्यस्य (यौवनस्य)

49. अभिज्ञानशाकुन्तले दुष्यन्तस्य राजहंसध्वजयुक्तस्य रथस्य सारथिः कः आसीत्?

- (A) सूतः (B) मातलः
(C) भद्रसेनः (D) सोमरातः

उत्तरम्: (A) सूतः (प्रथमाङ्के)

50. 'नीलोत्पलम्' पदस्य उचितः विग्रहः कः?

- (A) नीलं च तत् उत्पलम् (B) नीलस्य उत्पलम्
(C) नीलम् उत्पलं यस्य (D) नीलेन उत्पलम्

उत्तरम्: (A) नीलं च तत् उत्पलम् (कर्मधारयः)

51. शुकनासोपदेशे लक्ष्मीः राजानं कीदृशं करोति?

- (A) विविधदोषदुष्टम् उन्मत्तं च (B) विद्वांसम्
(C) धर्मपरायणम् (D) तपस्विनम्

उत्तरम्: (A) विविधदोषदुष्टम् उन्मत्तं च

52. "बालकाः विद्यालयात् गृहं गच्छन्ति।" अत्र 'विद्यालयात्' पदे का विभक्तिः?

- (A) पञ्चमी (B) द्वितीया
(C) तृतीया (D) सप्तमी

उत्तरम्: (A) पञ्चमी (अपादानकारके पञ्चमी)

53. संस्कृतभाषाशिक्षणे 'श्रव्य-दृश्य-साधनं' (Audio-Visual Aid) किम् अस्ति?

- (A) दूरदर्शनम् / चलचित्रम् (B) श्यामपट्टः
(C) आकाशवाणी (रेडियो) (D) पुस्तकम्

उत्तरम्: (A) दूरदर्शनम् / चलचित्रम्

54. 'स्वर्गपतितः' इति पदे कः समासः?

- (A) द्वितीयातत्पुरुषः (B) पञ्चमीतत्पुरुषः
(C) तृतीयातत्पुरुषः (D) सप्तमीतत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) द्वितीयातत्पुरुषः (स्वर्ग पतितः - 'द्वितीया श्रितातीतपतितगतात्यस्तप्राप्तापन्नैः')

55. तालिकां समीचीनतया मेलयत (शब्दाः - विभक्तयः) -

स्तम्भः 'क' (शब्दरूपम्)	स्तम्भः 'ख' (विभक्ति-वचनम्)
(1) रामेण	(i) प्रथमा एकवचनम्
(2) हरये	(ii) तृतीया एकवचनम्
(3) गुरोः	(iii) चतुर्थी एकवचनम्
(4) राजा	(iv) पञ्चमी/षष्ठी एकवचनम्
(A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i)	(B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii)	(D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i)

56. 'पा' धातोः लोट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) पिबतु (B) पिबेत्
(C) पिबति (D) अपात्

उत्तरम्: (A) पिबतु

57. 'गुरु' शब्दस्य द्वितीया बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) गुरुन् (B) गुरुन्
(C) गुरुन् (D) गुरवे

उत्तरम्: (A) गुरुन् (दीर्घ-ऊ कारयुक्तम्)

58. 'अयादिसन्धेः' विधायकं सूत्रं किम् अस्ति?

- (A) एचोऽयवायावः (B) आद्गुणः
(C) वृद्धिरेचि (D) इको यणचि

उत्तरम्: (A) एचोऽयवायावः

59. 'शिवः + वन्द्यः' इत्यत्र सन्धिकार्ये सति किं रूपं सिध्यति?

- (A) शिवो वन्द्यः (B) शिववन्द्यः
(C) शिवस्वन्द्यः (D) शिवावन्द्यः

उत्तरम्: (A) शिवो वन्द्यः (हशि च सूत्रेण उत्वं गुणश्च)

60. 'युष्मद्' शब्दस्य प्रथमा बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) यूयम् (B) वयम्
(C) त्वाम् (D) युवाम्

उत्तरम्: (A) यूयम् (त्वम्, युवाम्, यूयम्)

61. 'राज्ञां पुरुषः' = 'राजपुरुषः' इत्यत्र कस्य लोपः भवति?

- (A) सुप्-प्रत्ययस्य (विभक्तेः) (B) धातोः
(C) प्रातिपदिकस्य (D) वर्णस्य

उत्तरम्: (A) सुप्-प्रत्ययस्य ('सुपो धातुप्रातिपदिकयोः' सूत्रेण विभक्तिलोपः)

62. मेघदूते मेघस्य गन्तव्यं स्थानं किम् आसीत्?

- (A) अलकापुरी (कैलासपर्वते) (B) उज्जयिनी
(C) दशपुरम् (D) विदिशा

उत्तरम्: (A) अलकापुरी (कैलासपर्वते)

63. सूक्ष्मशिक्षणे (Micro-teaching) कति चक्राणि/सोपानानि भवन्ति?

- (A) षट् (६) (B) पञ्च (५)
(C) चत्वारि (४) (D) सप्त (७)

उत्तरम्: (A) षट् (६) [योजनम्, पाठनम्, प्रतिपुष्टिः, पुनःयोजनम्, पुनःपाठनम्, पुनःप्रतिपुष्टिः]

64. शिवराजविजये यवनयुवकस्य वधः केन कृतः?

- (A) गौरसिंहेन (B) श्यामसिंहेन
(C) शिवाजिना (D) चाणक्येन

उत्तरम्: (A) गौरसिंहेन

65. नीतिशतके भर्तृहरिणा कति शतकत्रयाणि रचितानि?

- (A) त्रीणि (नीति-, शृङ्गार-, वैराग्यशतकानि) (B) चत्वारि
(C) द्वे (D) पञ्च

उत्तरम्: (A) त्रीणि (नीति-, शृङ्गार-, वैराग्यशतकानि)

66. संस्कृतव्याकरणे 'लघुसिद्धान्तकौमुद्याः' रचयिता कः?

- (A) वरदराजाचार्यः (B) भट्टोजिदीक्षितः
(C) पाणिनिः (D) पतञ्जलिः

उत्तरम्: (A) वरदराजाचार्यः

67. 'भू' धातोः लोट् लकारे मध्यमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) भव (B) भवतु
(C) भवत (D) भवानि

उत्तरम्: (A) भव

68. 'उपशरदम्' इति पदे कः समासः?

- (A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः
(C) द्वन्द्वः (D) द्विगुः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (शरदः समीपम्)

69. शिवराजविजयस्य उपजीव्यग्रन्थः कः अस्ति?

- (A) ऐतिहासिकवृत्तान्तः (शिवाजीचरितम्) (B) महाभारतम्
(C) रामायणम् (D) श्रीमद्भागवतम्

उत्तरम्: (A) ऐतिहासिकवृत्तान्तः (शिवाजीचरितम्)

70. तालिकां समीचीनतया मेलयत (काव्यशास्त्रीयसंज्ञा - ग्रन्थाः) -

स्तम्भः 'क' (लक्षणम्)	स्तम्भः 'ख' (ग्रन्थः)
(1) छायाङ्कयुक्तं नाटकम्	(i) मेघदूतम्
(2) विप्रलम्भशृङ्गारप्रधानं खण्डकाव्यम्	(ii) किरातार्जुनीयम्
(3) लक्ष्मीशब्दान्तसर्गयुक्तं महाकाव्यम्	(iii) उत्तररामचरितम्
(4) ऐतिहासिकं गद्यकाव्यम्	(iv) शिवराजविजयम्
(A) (1)-(iii), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iv)	(B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i)	(D) (1)-(ii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(iii), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iv)

71. " _____ फले पततः।" रिक्तस्थाने उचितं रूपं चिनुत।

- (A) द्वे (B) द्वौ
(C) द्वाभ्याम् (D) द्वयोः

उत्तरम्: (A) द्वे (नपुंसकलिङ्गे द्विवचने)

72. 'राजपुत्रः' इति पदस्य अलौकिकविग्रहः कः भवति?

- (A) राजन् डस् + पुत्र सु (B) राज्ञा पुत्रः
(C) राज्ञः पुत्र सु (D) राजन् आम् + पुत्र सु

उत्तरम्: (A) राजन् डस् + पुत्र सु

73. "क्रोशात् लक्ष्यं विध्यति।" अत्र 'क्रोशात्' पदे पञ्चमी केन सूत्रेण विहिता?

- (A) दूरान्तिकार्थेभ्यस्तृतीया च पञ्चम्याः (B) ध्रुवमपायेऽपादानम्
(C) अपादाने पञ्चमी (D) जनिकर्तुः प्रकृतिः

उत्तरम्: (A) दूरान्तिकार्थेभ्यस्तृतीया च पञ्चम्याः

74. 'अस्मद्' शब्दस्य तृतीया बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) अस्माभिः (B) वयम्
(C) अस्मत् (D) अस्माकम्

उत्तरम्: (A) अस्माभिः

75. "अहिंसा परमो धर्मः धर्महिंसा तथैव च।" अत्र 'परमः' शब्दस्य कः अर्थः?

- (A) सर्वश्रेष्ठः (B) कनिष्ठः
(C) कठिनः (D) सुलभः

उत्तरम्: (A) सर्वश्रेष्ठः

76. किरातार्जुनीयस्य काव्यशैली कीदृशी अस्ति?

- (A) अर्थगौरवयुक्ता पाञ्चाली-गौडीरीतिमिश्रिता च (B) केवलं सरला
(C) अतिसंक्षिप्ता (D) व्याकरणरहिता

उत्तरम्: (A) अर्थगौरवयुक्ता पाञ्चाली-गौडीरीतिमिश्रिता च

77. 'हरिम् + वन्दे' इत्यनयोः सन्धौ किं रूपं सिध्यति?

- (A) हरिं वन्दे (B) हरिर्वन्दे
(C) हरिन्वन्दे (D) हरिंवन्दे

उत्तरम्: (A) हरिं वन्दे ('मोऽनुस्वारः' सूत्रेण मकारस्य अनुस्वारः)

78. 'सरित्' शब्दस्य द्वितीया बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) सरितः (B) सरिताः
(C) सरिताम् (D) सरिते

उत्तरम्: (A) सरितः

79. 'सर्व' शब्दस्य नपुंसकलिङ्गे प्रथमा बहुवचने किं रूपं सिध्यति?

- (A) सर्वाणि (B) सर्वाः
(C) सर्वे (D) सर्वम्

उत्तरम्: (A) सर्वाणि

80. 'दा' (ददाति) धातोः विधिलिङ् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) दद्यात् (B) ददातु
(C) अदात् (D) दास्यति

उत्तरम्: (A) दद्यात्

81. संस्कृतभाषानिबन्धात्मकपरीक्षायाः अपेक्षया वस्तुनिष्ठपरीक्षायाः कः मुख्यः गुणः?

- (A) विश्वसनीयता वस्तुनिष्ठता च (B) विस्तारशून्यता
(C) लेखनकौशलपरीक्षणम् (D) कठिनाता

उत्तरम्: (A) विश्वसनीयता वस्तुनिष्ठता च

82. 'उपमा कालिदासस्य' इति सूक्तौ कालिदासस्य कः मुख्यः गुणः प्रतिपादितः?

- (A) उपमालङ्कारप्रयोगनैपुण्यम् (B) अर्थगौरवम्
(C) पदलालित्यम् (D) श्लेषचमत्कारः

उत्तरम्: (A) उपमालङ्कारप्रयोगनैपुण्यम्

83. "छात्रः पाठं पठित्वा गृहं गच्छति।" अत्र 'पठित्वा' पदे कः प्रत्ययः?

- (A) क्त्वा (B) ल्यप्
(C) तुमुन् (D) क्त

उत्तरम्: (A) क्त्वा (समानकर्तृकयोः पूर्वकाले क्त्वा)

84. 'हम सब संस्कृत बोलते हैं।' इत्यस्य शुद्धः संस्कृतानुवादः कः?

- (A) वयं संस्कृतं वदामः। (B) अहं संस्कृतं वदामि।
(C) वयं संस्कृतेन वदामः। (D) यूयं संस्कृतं वदथ।

उत्तरम्: (A) वयं संस्कृतं वदामः।

85. शुकनासोपदेशे चन्द्रापीडाय कः उपदेशः दत्तः?

- (A) राज्यमदेन अहङ्कारी न भवेत् दुर्गुणेभ्यश्च रक्षेत् (B) केवलम् युद्धं कुर्यात्
(C) राज्यं परित्यजेत् (D) विवाहं न कुर्यात्

उत्तरम्: (A) राज्यमदेन अहङ्कारी न भवेत् दुर्गुणेभ्यश्च रक्षेत्

86. तालिकां समीचीनतया मेलयत (धातवः - लोट् लकारे मध्यमपुरुषैकवचनम्) -

स्तम्भः 'क' (धातुः)	स्तम्भः 'ख' (लोट् मध्यमपुरुष एकवचनम्)
(1) पठ्	(i) गच्छ
(2) गम्	(ii) पठ
(3) लिख्	(iii) पिब

(4) पा

(iv) लिख

- (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i) (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

87. नीतिशतके 'कर्मपद्धतौ' कस्य सर्वोपरि महत्त्वं प्रतिपादितम्?

- (A) कर्मणः / भाग्योपरि कर्मप्रभावस्य (B) विधेः (भाग्यस्यैव)
(C) राजसेवादानस्य (D) आलस्यस्य

उत्तरम्: (A) कर्मणः / भाग्योपरि कर्मप्रभावस्य ('नमस्यामो देवान्नु हतविधेस्तेऽपि वशगाः... नमस्तत्कर्मभ्यो')

88. कादम्बर्याः नायिका का अस्ति?

- (A) कादम्बरी (गन्धर्वराजपुत्री) (B) महाश्वेता
(C) पत्रलेखा (D) मदिरा

उत्तरम्: (A) कादम्बरी (गन्धर्वराजपुत्री)

89. 'यथाविधि' इति पदे कः समासः?

- (A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः
(C) द्वन्द्वः (D) कर्मधारयः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (विधिम् अनतिक्रम्य)

90. उत्तररामचरिते 'एको रसः करुण एव' इति कस्य पात्रस्य उक्तिः?

- (A) तमसायाः (B) मुरलायाः
(C) सीतायाः (D) रामस्य

उत्तरम्: (A) तमसायाः (तृतीयाङ्के ४७ श्लोके)